

— Нә хәбәр вар, устад?

— Һәлә ки, хәбәр јохдур. Көзләјирәм. Бир шеј олса, папаг еләјәрәм...

...Республикамызын әмәкдар артисти, гочаман тарзән Бәһрам Мәнсуровла гаршылашанда һәр дәфә сөһбәтә белә башлајырдыг. Истедадлы сәнәткара узаг Парисдән — ЮНЕСКОдан чох мүнүм бир мәктүб кәлмәли иди. Һәмин сәнәдин охучулар үчүн дә мараглы олачагыны нәзәрә алып, бу барәдә јазмаг фикриндәјдим. Одур ки, биз дә о мәктүбу сәбирсизликлә көзләјирдик...

...Бир күн устад тарзән редаксияја кәлди. Күлүмсәр көзләриндән һисс етдик ки, мәктүбу алмышдыр. Бу барәдә данышмаздан габаг кәлин бир гәдәр әввәлә гајыдаг.

...1967-чи илин февралында ЮНЕСКО-нун нүмајәндәләри Бақыја кәлмишдиләр. Онлар Азәрбајчан халг мусигисинин надир нүмунәләринин лент јазыларыны сечиб өзләри илә апармалы идиләр. Гонаглар — Бејнәлхалг Мүгајисәли Мусиги Тәдгигаты вә Сәнәтләр Институтунун баш директору Ален Даниело вә онун ассистенти Чак Клоарик Бақыда хејли лент јазысыны, ифачылары динләдиләр, мәрһум Әһмәд Бақыхановун вә Бәһрам Мәнсуровун евиндә олдулар. Бәһрам мүнәллим франсыз мусигишүнаслары үчүн бир нечә муғам чалды, онлара устад сәнәткарларымыздан сөһбәт ачды. Гонаглар Бақыдан јола дүшмәздән габаг республика Бәстәкарлар Иттифагында билдирмишдиләр: «Биз ахтардығымыз халг мусигисини Мәнсуровун чалғысында тапдыг». Сонралар онлар шәхсән тарзәнин өзүнә мәктүб көндәрәрәк, чалдыгы дөрд муғамын лент јазысыны хәниш етмишдиләр. А. Даниело вә Ч. Клоарик бунлары ЮНЕСКО-нун коллексиясына дахил етмәк истәјирдиләр. Азәрбајчанлы сәнәткар бу хәнишә әмәл етди. Елә о замандан да ЮНЕСКО нәздиндәки Бејнәлхалг Мүгајисәли Мусиги Тәдгигаты вә Сәнәтләр Институту илә һәмјерлимиз арасында сых јарадычылыг әлагәси вардыр.

1971-чи илдә мусиги ичтиманјјәтимиз Б. Мәнсуровун анадан олмасынын 60 иллик јубилејини гејд етди. ЮНЕСКО тәрәфиндән «Мусиги антолокијасы» силсиләсиндән бурахылмыш «Азәрбајчан-1» граммофон валыны А. Даниело бу мүнәсибәтлә азәрбајчанлы достуна һәдијјә көндәрди. Һәмин валда «Лејли вә Мәчнун» операсындан бир парча, Азәрбајчан

халг мусигиси нүмунэлери, һабелә «Бајаты-Шираз» муғамы Б. Мәнсуровун ифасында сәсләнир.

Гочаман сәнәткар Парисдә соло концертләри вермәк үчүн бир нечә дәфә дөвәт едилмишдир. Лакин хәстәлији үзүндән о. узаг сәфәрини тәхирә салмалы олмушдур. Јери кәлмишкән демәк лазымдыр ки, һаггында јухарыда сөһбәт ачдығымыз «Азәрбајчан-1» граммофон валы надир сәнәд кими чидди әһәмијәтә маликдир. Алынан мәлүматә кәрә, ЈУНЕСКО-да бу силсиләдән һалә бир нечә граммофон валы бурахылачагдыр.

Инди исә кечәк әсил мәтләбә: Б. Мәнсуровун сонунчу дәфә алдығы вә бизи дө чох марагландыран мәктуб барәсиндә данышаг. ЈУНЕСКО-нун мусиги гәраркаһи үзвләринин шәхсән Бәһрам мүәллимә көндәрдикләри һәммин мәктубда мараглы фактлар вардыр. Бурада дејилир: «Инди ЈУНЕСКО хәтти илә «Шәргин мусиги антолокијасы» адлы јени валларын бурахылмасына һазырлыг көрүлүр. Бунун үчүн Азәрбајчан мусиги әсәрләринин сижәһысыны вә һәммин әсәрләрдән бәзиләринин партитурасыны бизә көндәрмәји рича едирик». Мәктубда һәмчинин билдирилир ки, ЈУНЕСКО-нун тәшәббүсү илә јахынларда «Мусиги атласы» адлы ири граммофон валлары бурахылачагдыр. Бунларын арасында Азәрбајчан муғамлары хусуси јер тутачагдыр. һәммин муғамлар Бәһрам Мәнсуровун соло ифасында сәсләnmәлидир. Јени лент јазыларыны тезликлә ораја көндәрмәси тарзәндән рича олунур...

Бунунла әлагәдар Б. Мәнсуров Күрчүстан пајтахтына јола дүшмүш, Үмүмиттифаг «Мелодија» фирмасынын Тбилиси шөбәсиндә «Һүмајун», «Чаһаркаһ», «Маһур-һинди», «Бајаты-күрд», «Бајаты-Исфahan», «Чобан бајаты», «Шүштәр», «Нәва нишабур» муғамларыны өз ифасында вала јаздырмышдыр. Тарзән һәммин валлары бағлама һалында Франсаја јола салмышдыр. Бир мүддәтдән сонра Б. Мәнсуров ЈУНЕСКО-дан — Чак Клоарикдән икинчи мәктуб алды. Мәктубда дејилирди: «Көндәрдијиниз сәнәдләрә кәрә чох сағ олун. Лүтфән чох мәмнун галдыг. Инди јәгин егмәк олар ки, сизин ифанызда јазылмыш муғам валлары истәһсал олуначаг, дүнја мусиги һәвәскарларыны севиндирәчәкдир».

Азәрбајчан Бәстәкарлар Иттифагынын биринчи катиби, республиканын халг артисти Тофиг Гулијев бу барәдә деди:

— Бәһрам Мәнсуров гәдим муғамларымызы олдуғу кими — мүдриканә тарздә өз ифачылығында горујуб сахлајыр. О, классик муғам ифачылығында бәнзәрсиз тарзәндир. ЈУНЕСКО-нун тәшәббүсү илә уstad тарзәнин ифасында граммофон валларынын күтләви бурахылмасы мусигимизин, ифачылыг сәнәтимизин бејнаһхалг нүфузунун артмасына, кениш шөһрәт газанмасына дәләләт едир. Республика бәстәкарлар иттифагы ЈУНЕСКО илә чидди јарадычылыг әлагәсинә кирмәји, кәләчәкдә дә Азәрбајчан классик вә совет мусигисинин, ифачылығын тәблиғи үчүн лазым олан тәдбирләри көрмәји гаршысына мәгсәд гојмушдур.